

26 november 2009

Statistisch Bulletin

09

no.

47

Jaargang

65

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
2008–2009	= 2008 tot en met 2009
2008/2009	= het gemiddelde over de jaren 2008 en 2009
2008/'09	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2008 en eindigend in 2009

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

( ) Achter de titel is het nummer met de laatst gepubliceerde overeenkomstige tabel.

Inhoud

Arbeid en sociale zekerheid

- Werkloze beroepsbevolking (3-maandsgemiddelden), augustus–oktober 2009. pag. 3
- Vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte, 30 sept. 2009. pag. 5
- Vacatures naar economische activiteit, seizoengecorrigeerd, 30 sept. 2009. pag. 5
- Ontstane vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte, 3e kwartaal 2009. pag. 6
- Vervulde vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte, 3e kwartaal 2009. pag. 6

Bouwen en wonen

- Toegevoegde waarde van de bouwnijverheid; volumemutaties, sept. 2009. pag. 5

Inkomen en bestedingen

- Consumentenconjunctuuronderzoek, november 2009. pag. 4

Meer recente gegevens

Het *Statistisch Bulletin* biedt cijfers over slechts een beperkt aantal onderwerpen. In onze databank *StatLine* staan gegevens van *alle* beschikbaargekomen CBS-statistieken. U vindt daar ook een [overzicht](#) van statistieken waarvan de cijfers de laatste zeven dagen zijn geactualiseerd.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Internet

www.cbs.nl

Teletekst

Conjunctuur: pag. 506 en 507

ISSN: 0166-9680
0300109470 A-1

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2009
Verveelvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Werkloosheid boven de 400 duizend

De voor seizoen gecorrigeerde werkloosheid kwam in de periode augustus-oktober 2009 uit op 403 duizend personen. Daarmee komt de voor seizoengecorrigeerde werkloosheid voor het eerst in bijna drie jaar uit boven de 400 duizend.

Ten opzichte van de vorige periode is de seizoengecorrigeerde werkloosheid in de periode augustus-oktober met 4 duizend toegenomen. Vanwege het steekproefkarakter van de cijfers is het overigens beter om de ontwikkeling over een wat langere periode te bekijken. In het afgelopen halfjaar steeg de werkloosheid met gemiddeld ongeveer 10 duizend per maand.

In de periode augustus-oktober 2009 waren gemiddeld 387 duizend personen werkloos. Dit komt overeen met 5,0 procent van de beroepsbevolking. Het aantal werklozen is 111 duizend hoger dan dezelfde periode een jaar eerder. De werkloosheid steeg in alle leeftijdsgroepen. In de leeftijdsgroep 45-64 jaar was de toename het kleinst. Van de 45-plussers is 4 procent werkloos. Van alle leeftijdsgroepen hebben zij daarmee het laagste werkloosheidspercentage.

Technische toelichting

De *werkloze beroepsbevolking* volgens de officiële definitie bestaat uit alle personen van 15-64 jaar zonder werk (of met werk voor minder dan twaalf uur per week), die actief op zoek zijn naar betaald werk voor twaalf uur of meer per week en daarvoor beschikbaar zijn. Personen die vallen onder de deeltijd-WWW, behoren in het algemeen niet tot de werkloze beroepsbevolking.

De cijfers over de werkloze beroepsbevolking zijn voornamelijk gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking, een steekproefonderzoek dat maandelijks onder dertigduizend mensen in Nederland wordt gehouden. De uitkomsten van dit onderzoek kennen een onnauwkeurigheidsmarge. Voor het beoordelen van de ontwikkeling van de werkloosheid is

het daarom beter de uitkomsten over een wat langere periode te bekijken, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling in het afgelopen halfjaar of de ontwikkeling ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Daarbij moet rekening worden gehouden dat ook die cijfers een onnauwkeurigheidsmarge kennen.

Het seizoen is van invloed op het niveau van de werkloosheid. Om de seizoensinvloeden te neutraliseren worden ook de voor seizoeninvloeden geschoonde werkloosheids-cijfers gepubliceerd. De seizoengecorrigeerde reeks wordt iedere maand met het beschikbaar komen van nieuwe cijfers opnieuw vastgesteld. Hierdoor kunnen eerder gepubliceerde cijfers zijn bijgesteld. Op de website van het CBS (www.cbs.nl) staat een korte toelichting op de seizoen-correctie.

De maandelijkse werkloosheidscijfers kunnen worden aangepast op basis van het beschikbaar komen van nieuw of geactualiseerd bronmateriaal en in het kader van de aansluiting op de Nationale rekeningen.

Meer informatie

Het UWV Werkbedrijf (voorheen CWI) publiceert cijfers over de niet-werkende werkzoekenden op de UWV Werkbedrijf-website. Niet-werkende werkzoekenden en de werkloze beroepsbevolking verschillen sterk van samenstelling, waardoor ze niet zonder meer met elkaar kunnen worden vergeleken. Enerzijds staan niet alle werklozen ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf. Dit betreft vooral personen zonder recht op een uitkering zoals jongeren en herintreders. Anderzijds staan er personen ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf die niet tot de werkloze beroepsbevolking horen. Dit betreft vooral personen die niet direct beschikbaar zijn, of niet actief zoeken, of werk zoeken voor minder dan twaalf uur per week. Meer informatie over beide begrippen staat in een gezamenlijk artikel van het CBS en het UWV Werkbedrijf dat u kunt vinden op de website van het CBS (www.cbs.nl).

Werkloze beroepsbevolking¹⁾ (3-maandsgemiddelden)

(42)

	Dec.– febr.	Jan.– maart	Febr.– april	Maart– mei	April– juni	Mei– juli	Juni– aug.	Juli– sept.	Aug.– okt.	Sept.– nov.	Okt.– dec.	Nov.– jan.
	<i>x 1 000</i>											
2001	273	277	262	237	232	246	250	256	237	243	242	249
2002	271	282	290	273	288	310	325	321	312	314	316	318
2003	332	369	384	385	397	407	405	408	400	420	423	451
2004	474	503	500	496	485	484	477	457	458	466	472	479
2005	495	516	514	501	492	497	488	476	456	459	447	450
2006	454	460	447	430	407	415	400	407	390	390	377	374
2007*	384	401	375	354	346	363	342	328	307	306	301	308
2008*	321	336	326	313	310	308	294	284	276	280	285	298
2009*	314	341	360	358	373	386	390	394	387			
<i>Verandering t.o.v. een jaar eerder</i>												
2002	-2	5	28	36	57	64	75	65	75	70	75	69
2003	60	87	93	112	109	97	80	86	88	106	106	133
2004	142	134	117	111	88	77	72	49	58	46	49	27
2005	21	13	13	5	6	13	11	20	-2	-7	-26	-29
2006	-40	-56	-67	-71	-85	-82	-88	-69	-66	-69	-70	-76
2007*	-70	-59	-72	-77	-61	-53	-59	-79	-83	-84	-76	-66
2008*	-63	-65	-50	-41	-36	-55	-47	-45	-31	-27	-16	-10
2009*	-7	5	34	45	63	78	96	110	111			
<i>Na verwijdering van seizoeninvloeden</i>												
2001	273	262	250	236	232	236	248	259	248	248	255	257
2002	271	266	276	271	289	299	323	325	325	321	331	325
2003	329	350	368	382	398	396	404	412	415	430	439	459
2004	470	482	483	492	486	472	476	462	474	478	489	487
2005	491	496	497	497	491	485	486	482	471	471	463	458
2006	452	441	431	426	406	403	398	413	405	402	393	382
2007*	382	383	360	349	344	349	338	334	322	318	317	317
2008*	319	319	310	309	308	294	291	289	292	291	301	308
2009*	312	323	344	354	372	372	388	399	403			

1) Werkloze beroepsbevolking van 15-64 jaar.

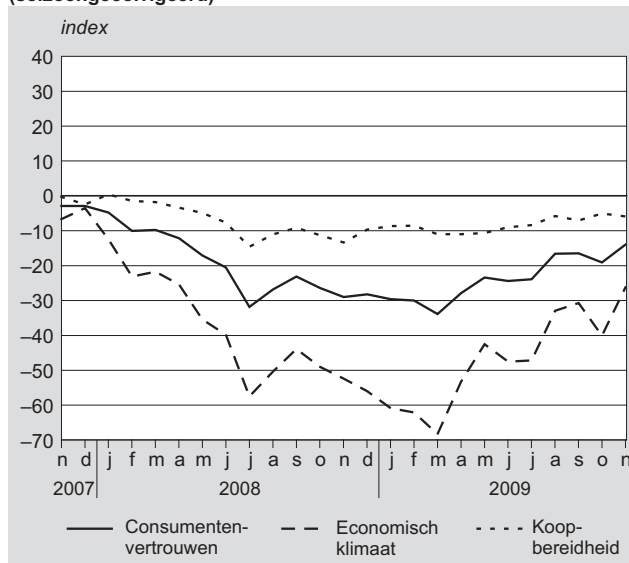
Consumenten optimistisch over toekomstige economie

De stemming onder consumenten is verbeterd. Het consumentenvertrouwen steeg van -19 in oktober naar -14 in november. Consumenten dachten veel positiever over de economie in de komende twaalf maanden. Met de stijging in november zet de opgaande lijn in het vertrouwen, die begon in april, door.

De consumenten waren in november positief over de toekomstige economische situatie. Deze deelindicator verbeterde 24 punten en kwam uit op 9. In oktober waren de consumenten nog flink pessimistischer geworden over de economie in de komende twaalf maanden. Het oordeel verslechterde toen met 20 punten. Over de economische situatie in de afgelopen twaalf maanden bleven de consumenten zeer negatief, al verbeterde deze deelindicator wat ten opzichte van oktober.

De koopbereidheid van consumenten veranderde nauwelijks en bleef licht negatief. Hun oordeel over de eigen financiële situatie in de komende twaalf maanden verslechterde licht. Over de vraag of de tijd gunstig is voor het doen van grote aankopen en over de eigen financiële situatie in de afgelopen twaalf maanden dachten consumenten hetzelfde als in oktober.

Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid (seizoengecorrigeerd)

Consumentenconjunctuuronderzoek 1)

(43)

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
<i>Index van consumentenvertrouwen 2)</i>												
2003	-36	-39	-38	-38	-36	-36	-40	-33	-33	-33	-30	-29
2004	-32	-24	-27	-26	-28	-25	-21	-19	-21	-24	-26	-29
2005	-26	-23	-22	-16	-22	-26	-23	-27	-26	-22	-19	-16
2006	-14	-14	-9	-6	-3	5	2	4	7	8	6	8
2007	13	11	10	12	13	17	14	14	0	-1	-3	-3
2008	-5	-10	-10	-12	-17	-21	-32	-27	-23	-26	-29	-28
2009	-30	-30	-34	-28	-23	-24	-24	-17	-17	-19	-14	
<i>Index van het economisch klimaat 2)</i>												
2003	-62	-66	-67	-64	-58	-56	-64	-49	-49	-50	-41	-41
2004	-46	-31	-35	-35	-39	-32	-26	-22	-23	-29	-31	-37
2005	-35	-25	-20	-10	-22	-30	-28	-32	-29	-20	-15	-9
2006	-8	-8	-1	6	9	22	15	18	22	26	22	22
2007	28	24	21	22	22	29	22	22	-4	-3	-7	-3
2008	-13	-23	-22	-25	-35	-40	-58	-50	-44	-49	-52	-56
2009	-61	-62	-68	-53	-42	-47	-47	-33	-31	-40	-26	
<i>Index van de koopbereidheid 2)</i>												
2003	-19	-20	-20	-21	-21	-22	-24	-23	-23	-22	-22	-20
2004	-23	-20	-22	-20	-20	-19	-19	-17	-19	-22	-22	-25
2005	-21	-22	-23	-20	-22	-23	-20	-24	-25	-24	-21	-20
2006	-18	-17	-15	-13	-11	-7	-6	-6	-3	-3	-5	-2
2007	3	1	3	6	6	9	8	9	2	0	0	-2
2008	0	-1	-2	-3	-5	-8	-15	-11	-9	-11	-13	-10
2009	-9	-9	-11	-11	-11	-9	-8	-6	-7	-5	-6	

1) Dit onderzoek wordt medegefinancierd door de Europese Commissie; netto steekproefaantal is 928 in de maand november 2009. Voor berekeningswijze van de indexen zie de publicatie Gebruikershandboek Consumentenconjunctuuronderzoek 1972-1992 (SDU/uitgeverij, 1994).

2) Na correctie voor seizoeninvloeden. De seizoencorrectie wordt in januari van elk jaar aangepast. Hierdoor zijn verschillen mogelijk met eerder gepubliceerde uitkomsten.

Toegevoegde waarde van de bouwnijverheid; volumemutaties t.o.v. de overeenkomstige periode van het voorgaand jaar

(42)

	2007	2008	2008										Okt. '08– sept. '09	
			4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	april	mei	juni	juli	aug.	sept.		jan.–sept.
	%													
Toegevoegde waarde	5,2	5,8	0,8	-0,3	-5,9	-7,9	-5,5	-5,6	-6,5	6,6	-20,7	-10,2	-4,6	-3,3

Toegevoegde waarde is gedefinieerd als het verschil tussen de productiewaarde en de waarde van het verbruik.
De cijfers zijn niet voor seizoeninvloeden gecorrigeerd. Een verdere detaillering naar bedrijfsklassen is niet beschikbaar.
De cijfers zijn aangepast aan de gereviseerde Nationale rekeningen 2008 en aan de Kwartaalrekeningen.

Vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte

(33)

	2008	2007			2008				2009			
		30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	
<i>x 1 000</i>												
Totaal	239,3	251,1	238,2	240,2	250,0	255,9	237,5	187,8	153,9	136,8	124,4	
Bedrijfssector¹⁾												
01–05 Landbouw en visserij	4,0	6,3	4,9	3,8	4,4	4,6	3,7	2,4	2,2	2,4	2,2	
10–45 Industrie en bouwnijverheid	43,6	45,4	45,7	44,8	49,2	47,0	41,7	28,1	19,6	16,1	14,6	
50–74 Commerciële dienstverlening	133,8	144,0	136,7	140,5	139,9	144,2	130,6	100,0	80,4	68,2	64,0	
75–93 Niet-commerciële dienstverlening	58,0	55,5	50,9	51,1	56,5	60,0	61,4	57,3	51,7	50,2	43,6	
Bedrijfstak¹⁾												
10–14 Delfstoffenwinning	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,2	
15–37 Industrie	24,0	24,4	24,9	24,8	26,7	26,1	23,5	14,9	10,0	8,2	7,6	
40–41 Energie- en waterleidingbedrijven	1,0	1,0	1,0	1,1	0,9	1,0	1,1	0,8	0,8	0,8	0,7	
45 Bouwnijverheid	18,2	19,7	19,5	18,6	21,2	19,5	16,8	12,1	8,5	6,8	6,0	
50–52 Handel	39,6	39,4	40,2	41,3	40,8	42,7	40,0	28,0	22,6	20,4	19,9	
55 Horeca	13,5	16,9	13,5	11,6	14,7	16,3	12,2	9,5	9,6	8,5	7,2	
60–64 Vervoer en communicatie	12,0	14,0	13,2	13,2	12,8	12,8	11,8	8,4	4,8	5,0	4,8	
w.o. post en telecommunicatie	2,1	2,7	2,7	2,8	2,2	2,2	1,9	1,6	0,9	1,2	1,2	
65–67 Financiële instellingen	11,8	13,4	14,0	15,1	12,1	11,9	10,9	9,6	10,2	7,6	7,2	
70–74 Zakelijke dienstverlening	56,9	60,2	55,8	59,3	59,5	60,5	55,7	44,5	33,4	26,7	24,9	
w.o. computerservice, informatietechnologie	11,2	9,9	9,6	10,7	10,6	13,4	11,0	8,6	5,5	4,2	3,9	
75 Openbaar bestuur	12,6	8,9	8,2	9,0	9,8	10,9	17,1	16,6	16,1	15,5	13,7	
80 Onderwijs	6,6	8,3	6,6	6,2	6,8	8,0	5,9	5,3	4,1	5,6	3,6	
85 Gezondheids- en welzijnszorg	28,5	26,6	26,6	27,1	29,3	28,9	28,8	26,8	24,0	21,9	20,5	
90–93 Cultuur en overige dienstverlening	10,3	11,6	9,6	8,8	10,6	12,1	9,6	8,6	7,5	7,1	5,8	
Bedrijfsgrootte												
Bedrijven met werknemers												
1–9 werkzame personen	58,5	68,7	61,2	62,6	63,4	61,5	55,7	44,0	37,5	31,9	28,1	
10–99 werkzame personen	73,5	79,1	75,8	75,3	80,0	81,3	70,5	49,5	37,7	33,3	31,1	
100 werkzame personen en meer	107,3	103,4	101,2	102,3	106,6	113,1	111,3	94,3	78,8	71,6	65,1	

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling.

Vacatures naar economische activiteit, seizoengecorrigeerd

(33)

	2007			2008			2009*			
	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.
<i>x 1 000</i>										
Totaal	236,5	252,9	248,9	242,7	241,4	247,0	199,8	151,5	129,7	127,9
Bedrijfssector¹⁾										
01–05 Landbouw en visserij	5,5	5,4	4,6	4,0	3,8	4,0	3,2	2,0	1,8	2,3
10–45 Industrie en bouwnijverheid	42,2	48,7	47,3	47,8	44,8	43,0	30,3	19,5	15,7	14,1
50–74 Commerciële dienstverlening	137,0	145,0	144,1	135,6	136,8	136,5	105,9	78,5	65,1	66,3
w.o.										
handel	37,7	41,8	41,6	40,8	40,7	40,9	29,2	23,2	20,5	19,6
zakelijke dienstverlening	57,3	59,6	60,5	57,8	57,7	58,7	45,9	32,7	25,2	26,2
75–93 Niet-commerciële dienstverlening	51,8	53,8	52,9	55,3	56,0	63,5	60,4	51,5	47,1	45,2

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling.

Ontstane vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte

(33)

		2008			2007				2008				2009		
					2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	
<i>x 1 000</i>															
Totaal		1 030	302	272	260	275	287	263	204	187	185	182			
Bedrijfssector¹⁾															
01-05	Landbouw en visserij	26	13	8	5	7	8	7	4	4	4	4	4	4	
10-45	Industrie en bouwnijverheid	134	45	40	38	42	38	33	21	19	17	17	17	17	
50-74	Commerciële dienstverlening	609	177	158	161	159	170	156	123	109	106	109	109	109	
75-93	Niet-commerciële dienstverlening	262	68	66	57	67	72	67	56	55	57	52	52	52	
Bedrijfstak¹⁾															
10-14	Delfstoffenwinning	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
15-37	Industrie	79	26	23	23	25	22	19	12	11	10	10	10	10	
40-41	Energie- en waterleidingbedrijven	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
45	Bouwnijverheid	51	18	16	13	17	14	13	8	7	6	6	6	6	
50-52	Handel	231	62	58	60	55	63	64	49	43	44	48	48	48	
55	Horeca	73	23	17	14	21	23	17	13	13	16	14	14	14	
60-64	Vervoer en communicatie w.o. post en telecommunicatie	53	17	15	15	15	14	14	10	7	8	8	8	8	
		9	4	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1	1	
65-67	Financiële instellingen	43	11	14	14	13	12	10	8	9	7	7	7	7	
70-74	Zakelijke dienstverlening w.o. computerservice, informatietechnologie	209	64	54	57	56	58	52	43	37	31	33	33	33	
		30	8	8	8	7	10	7	6	4	3	4	4	4	
75	Openbaar bestuur	32	7	6	8	8	8	8	7	8	7	6	6	6	
80	Onderwijs	42	13	14	8	9	13	13	8	7	11	10	10	10	
85	Gezondheids- en welzijnszorg	133	33	33	30	35	34	33	30	28	28	27	27	27	
90-93	Cultuur en overige dienstverlening	55	15	13	11	15	16	13	11	11	11	10	10	10	
Bedrijfsgrootte															
Bedrijven met werknemers															
1-9 werkzame personen		291	95	80	78	80	78	75	58	53	51	47	47	47	
10-99 werkzame personen		309	94	88	82	88	89	75	56	50	52	50	50	50	
100 werkzame personen en meer		430	113	104	101	108	121	112	90	84	82	85	85	85	

1) Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling.

Vervulde vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte¹⁾

(33)

		2008			2007				2008				2009		
					2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	
<i>x 1 000</i>															
Totaal		1 089	290	285	258	266	281	289	254	221	202	195			
Bedrijfssector²⁾															
01-05	Landbouw en visserij	27	12	9	6	6	8	7	6	4	4	4	4	4	
10-45	Industrie en bouwnijverheid	151	42	40	39	38	40	38	34	28	21	19	19	19	
50-74	Commerciële dienstverlening	649	175	165	157	160	165	170	154	129	119	113	113	113	
75-93	Niet-commerciële dienstverlening	263	62	71	57	62	68	73	60	61	58	59	59	59	
Bedrijfstak²⁾															
10-14	Delfstoffenwinning	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
15-37	Industrie	89	24	22	23	23	23	22	21	16	12	11	11	11	
40-41	Energie- en waterleidingbedrijven	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
45	Bouwnijverheid	57	17	16	14	14	16	16	12	11	8	7	7	7	
50-52	Handel	244	59	58	59	56	61	66	61	48	47	48	48	48	
55	Horeca	75	21	20	16	18	21	21	15	13	17	15	15	15	
60-64	Vervoer en communicatie w.o. post en telecommunicatie	58	16	16	15	15	14	15	14	10	8	8	8	8	
		10	4	2	2	3	2	3	3	3	2	1	1	1	
65-67	Financiële instellingen	48	17	14	13	16	12	11	9	9	9	7	7	7	
70-74	Zakelijke dienstverlening w.o. computerservice, informatietechnologie	224	62	58	53	56	57	57	54	48	37	35	35	35	
		32	7	9	7	8	8	9	8	8	5	4	4	4	
75	Openbaar bestuur	32	7	7	7	7	7	9	8	8	8	8	8	8	
80	Onderwijs	43	11	15	9	8	11	15	8	9	9	12	12	12	
85	Gezondheids- en welzijnszorg	133	31	33	29	33	35	33	32	31	30	28	28	28	
90-93	Cultuur en overige dienstverlening	55	13	15	12	13	15	15	12	12	12	11	11	11	
Bedrijfsgrootte															
Bedrijven met werknemers															
1-9 werkzame personen		310	93	88	76	79	80	81	70	60	57	51	51	51	
10-99 werkzame personen		334	90	91	83	83	88	86	77	62	56	53	53	53	
100 werkzame personen en meer		445	106	106	99	103	114	121	107	100	89	91	91	91	

1) Het aantal vervulde vacatures is inclusief het aantal vervallen vacatures.

2) Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling.